Ч. 61 (11.029). Львів, субота 19. березня 1927. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграмі: „Діло", Львів.
Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дипльоматичні змагання між СРСР і Анґлією.

Львів, 18. березня 1927.

Останніми часами якось немов притихли воєнні алярми, що заповідали неминучий збройний конфлікт між СРСР та Англією в Европі ще в цьому році. До того причинилися всякі причини, а одною з головних є та, що ні Англія, ні її союзники на випадок війни, ні СРСР до збройного конфлікту не підготовані. Не підготовані вони до нього ні мілітарно ні політично. І коли на Далекому Сході конфлікт між Англією та СРСР став уже немов реальним фактом, то тут він ще не назрів, його, можна сказати, навіть штучно відсувають на дальшу мету, та всеж всі пересвідчені, що він таки неминучий і то не в дуже далекій перспективі.

Англія намагається тепер підготовляти майбутню генеральну розправу з більшовиками при допомозі далекосяглих дипльоматичних заходів. Та не приглядаються тому спокійно і більшовики. Вони стараються роботу англійської дипльоматії паралізувати. На Далекому Сході це їм вповні вдається, хоч останні відомости кажуть, що й Англія там починає дипльоматичну контрофензиву, шукаючи покищо безпосередніх звязків з кантонським, дотепер більшовикофільським урядом. В Европі більшовицька контракція йде важче та всеж, не можна сказати, щоби вона була без ніяких успіхів. Маємо на думці останній сукцес радянської дипльоматії в переговорах про гарантійний пакт неагресії з Латвією.

Англія прямувала в своїй дипльоматичній акції до того, щоби СССР окружити залізним кільцем відданих собі держав і довести таким чином до повної його ізоляції в Европі. Коли кинемо оком дещо взад, то помітимо богато фактів великого політичного значіння, які треба завдячувати англійській дипльоматії. До ряду таких зараховуємо: травневий переворот у Польщі, що спаралїжував залицяння польської реакції до СРСР; переворот у Литві, який спаралїжував усі досягнення литовського соціялістичного уряду над литовсько-радянським зближенням і захитав у цілій основі литовсько-радянський гарантійний пакт про неагресію — до речі кажучи, підписання того пакту було безпосередньою причиною литовського державного перевороту; велике англьо-італійське зближення, що довело в наслідках до відомого альбанського протоколу, незвичайно корисного для Італії, а шкідливого для Югославії, зближення, яке останніми тижнями спричинило з боку Італії признання суверенних прав Румунії над Бесарабією. В звязку з тим останнім актом радянська преса пише про те, що Мусоліні підготовляє вже італійсько-румунсько-польський союз. Та не важне те, чи Мусоліні хоче творити якраз такий союз, а те, що над ізоляцією СРСР працюють нині дуже інтензивно вже не тільки Англія, але й Італія. Помітні тепер заходи Англії для позискання Мадярщини, Болгарії, Греції, Естонії та Фінляндії.

В цій пляновій англьо-італійській роботі вдалося більшовикам вирвати з ланцюха покищо одно кільце а то Латвію. Латвія є членом Ліги Націй і їй було дуже важко йти на всі домагання більшовиків, між якими було й таке, щоби пакт про неагресію зробити демонстрацією проти Ліги та не реєструвати його в неї. Правда, їм це не вдалося, бо пішли в тій справі на поважні уступки, але всеж значний успіх віднесли, бо 9. березня підписали вступну умову про заключення гарантійного пакту про взаїмну неагресію на випадок нападу на котрунебудь з них третьої держави. Крім того почали більшовики переговори в тій самій справі з Естонією, яка теж клониться до заключення такого пакту. Польська преса твердить, що більшовикам вдалося позискати обі ті держави для справи гарантійного договору під впливом і напором Німеччини, що в свою чергу бажає обі ті держави використати в своїй протипольській політиці.

Коли ми при Німеччині, то слід нам ствердити, що більшовики мають дійсно поважний козир протианглійської роботи в Німеччині. Та всеж з хвилиною як вона ввійшла до Ліги Націй ії, політика поважно звязана цею останньою і велике питання, по чиїй стороні вона опинилась би на випадок конфлікту, тим більше, що Англія не залишає ніяких заходів на те, щоби і Німеччину задержати при собі.

Крім Німеччини, на яку рахують покищо радянські дипльомати, не забувають вони і про те, щоби використати в своїх цілях югославяно-італійське напруження. СРСР шукає тепер усяких можливих шляхів, щоби зблизитися до Югославії і таким чином паралізувати балкано-англійсько-італійські протибільшовицькі комбінації.

Зі сказаного бачимо, що в Европі йдуть великі дипльоматичні змагання між Англією та СРСР., що не є нічим іншим як систематичним підготовлюванням до остаточної збройної стрічі між двома світами, які ті держави репрезентують. Самозрозуміло, що пои не так то може й далекому конфлікті наша нещасна батьківщина стане знов стовковищем ворожих армій і знов опиниться в огні та крови. Нам заздалегідь треба працювати над тим, щоби наш нарід в таку горячу хвилю не був лише пасивним обсерватором подій, але щоби міг впливати на їх хід у корисному для української нації напрямі, словом, щоби здобув рішаючий голос у справах власної політично-державної екзистенції, та оборонив дотеперішні її національно-політичні і культурні здобутки перед загладою, а свою територію перед чужими і ворожими зазіханнями.

Українське диво.

Десятиліття політичного відродження України.

II.

Далекосягле значіння і всю велич українського дива зрозуміємо і дамо йому належну оцінку тільки тоді, коли кинемо оком на довшу добу, що попередила 1917 рік.

Андрусівський мир 1667 р., поділ України між Польщу і Московщину, започаткував політичну смерть України. Всі намагання гетьманів, всі розпучливі акти української народньої маси, щоби загоїти ту кріваву рану на живому тілі України, на протязі 250 літ були безвислідними. Та Андрусівський трактат не лише був вступом до політичної смерти України, але й наглядно підтвердив факт державного упадку Польщі, започаткований Б. Хмельницьким. Однак лінія Андрусова втрималася фактично повних 250 літ, навіть після розвалу шляхетської річипосполитої. За Олександра І. вічно товклася справа приєднання Правобережної України до „польського царства" (конгресівки); кремінецький ліцей творив бастіон польського культурного, а посередньо й політичного насилля над висаженим Правобережям. В декабристських колах теж дискутувався проєкт віддачі значної частини Правобережа реставрованій Польщі. В основу всіх польських повстань лягли мрії про „ревіндикацію" Правобережа, дуже різко і безпощадно нищені українською масою, як це доказує подія в Соловіївці зі заповідшками порожніх ідей „золотої грамоти". А й після здавлення російським урядом останнього повстання, польський вплив на Правобережі, базуючись на землевласницькій верстві й інтелігенції, що вийшла з її рядів, — все ще був досить сильний. І цей стан історичного посідання творив основу для вічних польських аспірацій до Правобережа. Рік 1917 започаткував, а 1919 довершив ліквідації польського володіння на Правобережу, а разом з тим поховав польські мрії про поширення границь польської держави по Дніпро. І якраз в тому узмістовляються величезне, епохальне значіння 1917 року. Правда, всі налоги, а між ними й історичні важко викоріняти за одним махом, а особливо важко позбутися їх такому „історичному" народові, як поляки. Тому й не диво, що від часу до часу чуємо ще відгомони Андрусова. Таким відгомоном булз варшавська умова 1920 р., поменшенням Андрусова є й рижський трактат 1921 року, та ті голосні мрії, що ще вряди-годи вистрілюють з польських романтичних голов, та жагуча туга за Україною, що одночасно є проявом смертельного страху за істнування польської держави між двома могутніми бльоками. Але революційний рік 1917, що дав змогу проявитися придавленим силам, не вважаючи на припоровлювання всяких зупиняючих засобів з боку поляків і більшовиків, мусить далі йти по своїй залізно льогічній напрямній, якої одним з кінцевих етапів: повна ліквідація Андрусова і його епігонних відмін.

Андрусів — це вихідна точка політичної декаденції України, це вихід на шлях, що повів розбитий, придавлений, ограблений український нарід в невідому, темрявою окутану будучину. Всі намагання гетьманів, всі їх акти розпуки, всі завадіяцькі почини запоріжських отаманів, кріваві вибухи коліївщини і гайдамаччини, що поруч свого різко-соціяльного підкладу, мали може й підсвідому — політичну тенденцію — всі вони не могли зупинити політичної декаденції України, підсилюваної і видатно спомаганої Московщиною і Польщею.

Якийсь час ішла ще анархізуюча Україну ривалізація між Польщею і Московщиною, але небавом — після перенесення українського центру на Лівобережа — Польща почала тратити сили, а згодом не лише перестала бути поважнішим партнером, але й сама під натиском створених обставин пішла на стрічу свому неминучому призначенню, а вкінці пропала з мапи Европи, як передтим Україна. Ліквідаційний процес історичної Польщі відбувався досить довго, коли мати на увазі, що вже в добі Хмельниччини вона була на краю пропасти. Цей ліквідаційний процес ішов в парі з нищенням останків української окремішности, зазначуючись такими етапами, як „Малоросійська Колеґія" (1722 р.), фактичне, а опісля й формальне знесення гетьманства (1764 р.), зруйнування Січі (1775 р.). З хвилею розвалу Польщі, себто з моментом усунення з арени ослабленого і підтоптаного партнера, наступає політична темрява на Україні. Однак в парі з тим усунення польської анархізуючої сили приходить рефлексія. Українська інтеліґенція під впливом ідей французької революції починає звертатися до народу, до його душі, в тій національній скарбниці шукаючи плястрів на рани України.

Та регенерація української культури, започаткована живим, ядерним народнім словом в „Енеїді" Котляревського, через безсмертні твори Шевченка, намагання Кирило-Методіївців, зустрічає все нові перепони, а коли українська література стає на твердому ґрунті, приходить акт 1876 (заборона української мови).

Розвал Польщі, яка довго ваготіла над Україною, ступнева ліквідація польських впливів культурних й ідеольоґічних, що тримали в своїх кліщах верхівку української інтеліґенції, створили вільну площину і вдячний ґрунт для українського національного відродження. Та скоро тільки відродженський процес почав вилизатися поза гуртковї рямки і захоплювати ширші кола інтеліґенції, а далі й народньої маси, — наступив найбільш варварський удар, невідомий в анналах історії.

Ідеї ліберальних інтеліґентських гуртків, Кирило-Методіївців, а опісля Драгоманова ширилися нестримно, переступаючи межі культурництва і перетворюючись в політичні, спершу автономічно-федеративні а опісля й самостійницькі тенденції. Та всесильний царат усі свої зусилля повертає на те, щоби не допустити до зросту українських політично-державницьких тенденцій. Утиски і темрява, що в XIX. ст. запанували над Україною, не давали змоги орієнтуватися, що саме плине під зовнішньою поволокою українського життя. А там нестримно плив потік політичного українського життя. А ці сковані сили визволив і пустив їх у головокружний рух 1917 рік, ослабивши ті сили, що стояли на заваді прояви життя, мрій, бажань і змагань українського народу. І в тому якраз узмістовлюється непомірно велике значіння 1917 року, що він вивів на широкий історичний шлях, до активних зо... великий довго нехтований нарід...

Red. Czasop. „Dilo". Pr. 103/27. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 56 z dnia 13. marca 1927 roku pod tytułem: 1) „Akt rozpuky" w ustępach a) między słowami „Narid" a „Tomu", b) między słowami „demarszem" a słowami „Stolypinśka", 2) „Zamitky i widhuky" „Prawycia narodowa i jiji ocinka międzynarodnioho położennia Polszczi" w ustępie między słowami „położennia" a „Szczasływyj" zawierają ad 1) i 2) znamiona zbrodni z § 65a) u. k. uznał dokonaną w dniu 12-go marca 1927 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. i. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. Lwów, dnia 14. marca 1927.

Hawel.

Св. престол і політика Бріяна.

Париж, 10. березня 1927.

I.

Згадували ми вже нашим Читачам, що тутешній польський амбасадор Хлаповський особисто був вразив п. Бріяна, коли осуджуючи виступ Ватикану проти найвірніших приятелів великої Польщі, французьких націоналістів і монархістів, не завагався різко осудити й теперішнього французького міністра заграничних справ, який, мовляв, вплинув на Святий Престол до у части в замирюванню Франції з Німеччиною. Згадували ми також про замітну — мабуть досі в історії безприм рну — рівнобіжність зусиль двох противних організацій і світоглядів, римокатолицького й вільномулярського, у цих миротворних заходах, які — через Льокарно, Туарі і пр. — посередно (ініціяторам мабуть не бажано!) відбилися у Варшаві справдішним острахом.

До одної і другої черги заходів останні дні принесли замітні причинки. Коротко передамо їх зміст і нашій громаді.

II.

Нинішні ранішні газети принесли довгу (в трьох газетних стовбцях) „Заяву кардиналів, архиепископів і єпископів Франції" про свіжі постанови Святого Престолу засуджуючі головну націоналістичну організацію *„Action Française"*. Читаємо в заяві цій між іншим:

„Болюча кріза розкрилася серед католиків Франції з приводу *Action Française*. Після батьківських і сьяточних напімнень, які були закликом до спасенної поправи, Святий Отець, сторож католицької науки й моралі, видав виразний засуд: деякі книжки п. Шарля Морраса, вже осуджені Пієм X., і щоденник *Action Française* поміщено на Індексі. Тимсамим видано формальну заборону, і під грозою тяжкого гріха, їх видавати, їх читати, їх зберігати, їх продавати, їх перекладати, їх передавати (Канон 1398).

„Кожний французький владика оповістив ці акти папського суду; рівночасно кождий показував вірним своєї дієцезії єдину лінію поведення: піддання й слухняности.

„Одначе політична пристрасть від першої хвилі інтервенції Святого Отця завзялася викривляти факти і замисли; піддано сумнівам повагу Папи в цій справі і заперечено її..."

Після такого вступу весь французький епископат (підписи займають цілу „шпальту" дрібного друку) торжественно заявляє, що вважає своїм релігійним і патріотичним обовязком одною лавою стати за папою в боротьбі „за охорону засад, які є підставою „х р и с т і я н с ь к о ї ц и в і л і з а ц і ї". Читаємо:

„Інтегральний націоналізм є в основі своїй поганською концепцією громади й держави... Він усуває на бік благодатні засади католицької лагідности, милости, поміркованости, доброзичливости... він підюджує найгірші пристрасти — ненависть і погорду..."

Недостача місця не позволяє нам наводити всі міркування французького епископату на ці теми. Та вже й сказаного доволі, щоб зрозуміти, який удар завдало становище папи французькому націоналізмові — германожерному й польонофільському — і як рішуче стала римська церква на сторону німецької політики Бріяна.

III.

За політикою тією заявились рівно рішуче і вже давніше обі вільномулярські організації, які творять організаційний кістяк третьої Республики: „Великий Схід" і „Велика Льожа Франції". Їх публичний орган *„le Temps"* у числі з 5. ц. м. в окремім комунікаті дає потвердження цього факту. З комунікату цього дізнаємося, що німецька вільномулярська організація поставила французькій між ін. ось яке питання:

„Чи французьке вільномулярство думає, що окупація німецьких полос не є згідна з наближенням обох країв?".

Відповідь французька ось яка:

„Дамо всі зусилля, щоб окупація покінчилась як найскорше в добре зрозумілім інтересі обох країв. Ми піддержуємо політику п. Бріяна".

Далі повідомляє комунікат, що 16. ц. м. буде з почину Великого Сходу і Великої Льожі Франції, міжнародня конференція льож у Франкфурті.

Стільки цей цікавий комунікат. Було би — невже треба це додавати? — помилкою, як би хто думав, що в сутінках масонських організацій, подібно як у сутінках організацій католицьких, не ведуть своєї пропаганди відповідні польські круги з приділеними їм до помочи *ad hoc* — стверджуємо це виразно — певними У. Н. Р-івськими елементами.

К. М.

Радянська Україна.

Зміни в складі Економічної Наради.

Рада народніх комісарів УСРР затвердила новий склад Української Економічної Наради в такому виді: В. Чубар, голова; Сербиченко, Дудник і Храмов, заступники голови; Затонський, член Наради, його заступник Демченко; Чернов, член Наради, його заступник Коломийцев; Сухомлін теж член, його заступник Золоторьов; Шліхтер, член, його заступник Федотов; Радченко, Вольф, Олександрів, Горбунов, Ашуп-Ільзен, Катель, Якір теж члени Наради. Переважають між ними, як бачимо, самі „чистокровні" Українці.

Жидівський район.

Президія ВУЦВК-ту рішила утворити на території херсонської округи Велико-Сейде-Минухівський жидівський район. Згідно з проєктом Центральної Адміністративно-Територіяльної Комісії, до нового району входять 44 населені пункти з 18 тисячами населення, серед якого 86 проц. має бути жидів, 10·7 проц. українців, 2·5 проц. німців.

Нова ґазета для селян.

Київська „Пролетарська Правда" з 15-го березня ц. р. приносить вістку, що в Київі почне виходити нова газета призначена для селян п. н. „С е л я н с ь к а Ґ а з е т а". Дотепер масовою селянською ґазетою були „Радянське Село", що виходить у Харкові. Київська „Селянська Газета" малаб стати другою великою селянською ґазетою для масового поширювання. Появу цеї нової української ґазети в Київі треба вважати хіба рекомпензатою за заснування другого російського щоденника в Київі. На жаль це ніяка рекомпензата, коли зважити, що російському щоденникові протиставиться заледви український тижневик.

З сільських трагедій.

Присуд смерти.

Станиславів, 17. березня 1927.

В селі Хлібівці (Станиславівщина) 25-літній Дмитро Михайлів оженився з 20 літ старшою від нього жінкою Настунею Бабик. Коли жінка не хотіла йому записати маєтку, Михайлів став побивати її. Якжеж іще Михайлів найшов собі любовницю Марину Сабат, жінка старалася судово розвестися з ним. Та це не вдалося їй, бо Михайлів повісив її. Суд присяжних у Станиславові засудив учора Михайлова на кару смерти через повішення. Оборона внесла спротив.

Порозуміння в справі зміни виборчої ординації.

Варшава, 17. березня 1927.

Між представниками поміркованих лівих груп ідуть розмови на тему узгіднення поглядів і осягнення порозуміння в справі зміни виборчої ординації. „Роботнік" і інші соц. органи пишуть про допустимість зміни виборчої ординації. Найбільше труднощів виявляє справа зменшення числа мандатів. Лівиця відкинула це домагання і радше була би за збільшенням числа послів, головно на заході, щоби так забезпечити польську більшість.

ППС. проти куріяльних виборів.

Варшава, 17. березня 1927.

Центр. Вик. Ком. ППС. на засіданні запротестував проти плянованих урядом куріяльних виборів до міських рад у Ст. Галичині і зажадав, щоби уряд здержав незгідні з конституцією виб. зарядження. Ц. В. К. заявляє, що ППС. в куріяльних виборах не візьме участи.

Закон про збори принятий у III. читанні.

Варшава, 17. березня 1927.

Конституційна комісія присвятила четвергове засідання третьому читанню закону про збори. Закон принято в цілости. Богато поправок відкинено. Принято м. і. поправку, щоби в місцевостях з 2000 мешканців, а не, як було в проєкті, 3000, могли відбуватися збори під голим небом лише за зголошенням без давання дозволу.

Зміна титулу анґл. короля і парляменту.

Льондон, 17. березня 1927.

Палата громад приняла в 3. читанні проєкт закону про зміну королівських титулів і британського парляменту згідно зі стилізацією, запропонованою останньою конференцією британської імперії.

Чічерін іде до Парижа.

Париж, 17. березня 1927.

„Пті Парізієн" повідомляє, що Чічерін у найближчому часі приїде до Парижа. Після конференції з Бріяном відїде Чечерін на Рівієру, де побуде кілька неділь.

Литва переговорює з Німеччиною і СРСР.

Берлін, 71. березня 1927.

Литовський премієр Вальдемарас заявив, що литовські посли Сідзікавскас у Берліні і Балтрузайтіс у Москві одержали вказівки негайно навязати торговельні взаємини з Німеччиною і СРСР.

Памятник Мусолінія в Кишиневі.

Букарешт, 17. березня 1927.

На засіданні парляменту 16. ц. м. принято внесення, щоби на доказ приязни, яка є між Італією і Румунією, і в доказ вдячности за становище Мусолінія до справи Бесарабії, побудувати памятник Мусолінія в Кишиневі. Міська рада в Букарешті ухвалила змінити назву вулиці Страда Романа на Страда Мусоліні.

Нові білоруські видавництва.

Вильно, 17. березня 1927.

У найближчім часі появляться чотири нові білоруські видавництва, переважно радикально-лівого напрямку.

Пос. Патек у Донецькому басейні.

Варшава, 17. березня 1927.

З Харкова повідомляють, що 14. ц. м. приїхав до Рудченкови польський посол Патек і відвідав копальні, коксівні і гути. Вечером відїхав до Харкова.

З міської ради у Львові.

Масні слова кс. Шидельського.

Львів, 18. березня 1927.

В звідомленні з шестого засідання нашої славної „тимчасової" ради слід іще занотувати виступ відомого кс. проф. Ш и д е л ь с ь к о г о, який масними словами з великою облудою „доказував", що українцям не діється ніяка кривда, бо, мовляв, „тимчасова" не має ніяких бойкотових тенденцій супроти української мови. Полемізуючи з радн. Громницьким, цей професор теольоґії у львівському університеті „простував" з питомою полякам льоґікою, що те, що діється, себто заборона промовляти на засіданнях ради по українськи, сталося наслідком ухвал ради, а не є випливом „якогось упередження" (!) Опісля висказав переконання, що рада прийме у своїм часі внесення радн. Богдановича в справі допущення в нарадах української мови. При тому заявляє, що коли спитав радн. д-ра Федака, чому не виступив досі з внесенням на зміну реґуляміну в тому напрямі, не дістав на це ніякої відповіди, бо д-р Федак обернувся до нього з обуренням.

В дальшій части своєї промови кс. Шидельський розводився про те, що в раді й у львівському маґістраті нема мови (!) про якнебудь віроісповідні упередження чи обмеження і взивав до „мирного співжиття", якого нема, мовляв, тільки з вини другої (тобто української) сторони. Поляки, казав він, не хочуть уживати пруських метод і не будуть їх уживати (кінь з того сміявсяб! — Прим. склад.), але українці мусять погодитися з певними політичними фактами і в обсягу польської державности шукати добрих взаємин з поляками.

В другій части своєї промови той сам християнський бесідник апелював до клюбу ППС, аби він вернув до спільної праці над реформою виб. ординації для Львова, бо тільки спільними, зединеними зусиллями всіх польських чинників і груп можна буде вратувати „польський народовий інтерес" і польський культурний дорібок. Перед ким „ратувати", не сказав; влеж ясно, що тільки перед українцями... Отже явний зазив до бойкоту й екстермінаційної політики супроти всіх не-поляків!

Масні слова — на устах, а в серці — облуда і сліпа ненависть.

Тов-во Прихильників Освіти у Львові.

Установчі збори освітньо-допомогового товариства.

Львів, 18. березня 1927.

Заслужене освітньо-допомогове товариство, що під назвою „Українське Товариство Прихильників Освіти" працювало сім з горою літ з великим успіхом для добра української студентської молоди в Австрії (і Югославії), зі зменшенням числа тої молоди у Відні до неповної пів десятки приневолене ліквідувати там свою діяльність. І дуже добре зробили керманичі товариства, зокрема його голова проф. д-р С. Д н і с т р я н с ь к и й, що він товариство вмілою рукою від першого дня його істнування, що в порозумінні з гуртком українських культурних діячів у краю і представниками студентства постаралися про затвердження статутів „Товариства Прихильників Освіти" у Львові. Саме вчора пополудні відбулися перші загальні збори (установчі) того товариства в салі „Української Бесіди".

Збори, що радили під проводом інж. Ю. М у д р а к а, робили імпозантне враження. Явилося на них около 300 учасників, у тому числі 7 старших громадян, решта — студенство обох полів.

Завдання товариства, що має за мету скоординувати в своїх руках цілу допомогову акцію для українського студентства, представив през. В. Д е ц и к е в и ч. Він-же і пояснив усі важніші точки статуту.

Після того зачалася дискусія, що обертала ся довкола матеріяльного уфундування товариства. Бесідники подавали способи, як стягнути борги й ріжні допомогові позички, затягнені українськими студентами в давніх передвоєнних, а також повоєнних краєвих та еміґраційних допомогових установах.

З черги ухвалено висоту вписового (? зол.) і міс. вкладки (1 зол.) для членів громадян; студентів на цей рік від вкладки звільнено, висоту вписового усталено для них на 1 зол.

Після того приступлено до вибору виділу, контрольної комісії і мирового суду. Головою товариства серед невмовкаючих оплесків вибрано през. Децикевича. На основі постанов статуту увійшли до органів товариства представники громадянства і студентства (делегати ріжних факультетів). На внесення одного з присутніх рішено вислати привіт-подяку проф. Д н і с т р я н с ь к о м у за його заслуги і працю для товариства, що принято гучним аплявзом.

Збори товариства, яке в новій обставі і серед змінених обставин, завдяки енергічному проводові дає запоруку якнайкращого розвитку, закінчилися в 7. год. вечером.

Біржа.

Гроші.

Американський долляр 8·94 і пів до 8·95, канадійський доляр 8·90—8·91. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·90, Ню Иорк 8·93, англійські фунти 43·44, італійські ліри 40·40, шведські корони 2·38·70, норвежські корони 231·75, австрійські шілінги 125·67, швайцарські франки 172·15, французькі франки 34·90, бельгійські франки 24·80, голяндські ґульдени 358·10, данські корони 257·75, німецькі марки 211·80.

Урядовий курс одного граму золота 5·9484.

Збіже.

Пшениця двірська 56·00—57·00, пшениця селянська 53·50—54·50, жито гал. 41·00—42·00, ячмінь броварний 41·00—42·00, ячмінь на мливо 35—36, ячмінь пастівний 30·50—31·50, овес 33·75—34·75.

---

†

ОЛЕНА КРИПЯКЕВИЧЕВА,

вдова по бл. п. о. д-рі Петрі Крипякевичу, проф. IV. гимн.

упокоілася в 72 році життя, дня 17. марта 1927 р. у Львові.

Похорони відбудуться в суботу 19. марта в год. 11 перед пол. з похоронного заведення при вул. Коханівського 94. В. 1—1

Відгуки дня.

Архітекти на барикадах.

З одному з чисел „Діла“ появилося оголошення: „Підльвівська громада, загрожена польонізацією, просить українських інжинірів-архітектів, щоби котрийсь із них виготовив плян церковці. Громада малочисельна і бідна, не має покищо змоги заплатити“.

Кого з нас не зворушило це просте, щире і трагічне оголошення?... Хіба того, хто не знає завзятої боротьби за кожну пядь землі, за кожну „пушку духу“ в околицях галицької столиці! Чиж могло воно не мати впливу на чутливі інжинірсько-архітектурні душі?!...

Не тільки не могло не мати, але мусіло мати!

Я, хоч який песиміст, вірив від початку, що оголошення буде мати повний успіх. І не помилився.

В протягу двох чи трьох місяців загрожена польонізацією підльвівська громада дістала ні менше ні більше — тільки 44 проєкти. Проєктовці були ще аж такі скромні, що навіть не подавали своїх назвищ, а тільки девізи: „Все для нації“, „Громада по нитці“, „Не ридай, а добувай“, „Хочеш їсти кашу, сій гречку“, „Спільними силами“, „Впадь, а не дайся“ і т. п.

На увагу заслугують тут не тільки девізи, проєктовці і проєкти, але й число 44, яке було випророковане в одній з сусідніх літератур, а не було досі вияснене ні розвязане. Тепер нема вже сумніву, що славне „*czterdzieści cztery*“ — це скількість проєктів поданих українськими архітектами на церковцю для загроженого польонізацією села.

Церковний комітет знайшовся тепер у небуденнім клопоті. Сорок чотири проєкти, один гарніший від другого, кожний суто український, оригінальний і кожний дешевий та практичний. Здається, що незадовго появиться в „Ділі“ оголошення: „Підльвівська громада, що одержала недавно сорок чотири проєкти на церковцю, просить українських артистів розглянути проєкти і вибрати один з них, найкращий і найбільш підходячий“.

Але на мою думку не буде з тим такої мороки, як от - наприклад беручи — з проєктом на нагробник Франка. Коли жюрі з нагробником потрафило впоратися, то впорається і з проєктами на церковцю.

Бажано булоб тільки, щоб імена архітектів-проєктодавців таки дійшли до загального відома, бо це мало би виховуючий вплив не тільки на техніків, але й на правників та медиків — людей, яким нераз прийдеться зробити щось „для загального добра“ і задурно.

Галактіон Чіпка.

PS. ...„Оттакий то..........
Сон мені приснився“...

закінчив колись Шевченко свій „Сон“. Закінчу і я так свій фейлетон. Признаюся: це, що я вгорі написав, було все (крім оголошення) витвором сонних мар українського фейлетоніста. На оголошення не відгукнувся ніхто, а навіть особисті відвідини у поодиноких архітектів головою комітету — остали без успіху... Подія сама собою нецікава і в нашім житті нерідка, але важна вона з одної причини: сонник збогатиться ще одним поясненням.

Присниться тобі український архітект — оближеш дулю.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла“ сконфісковано закінчення передової статті „Слідами давної шляхти“ і два місця зі статті В. Левицького „Залякані круги“. Це 24-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **З львівської трясовини.** Львів жене цілою силою пари, щоби стати европейською столицею: скількість крадіжей, ошуканств, вломів і самовбийств зростає тут постійно. Вчора важилось на своє життя двох молодців, нині третій, гімназист V кл. Шафнер. Одночасно суд розбирав ще більше „столичну“ справу: пошириння морфія між колами молоді, що крутилась довкола сценічних дошок одної приватної драматичної школи. Героєм був якийсь дентистичний практикант, чи фармацевт, Райс, який продавав морфій направо та наліво, сам фабрикуючи рецепти. При цьому виступав перед непосвяченими дівчатами, як доктор медицини і стягав з них, що міг: сукні та гроші. За всю цю всесторонню діяльність дістав небогато, бо всього 3 місяці вязниці і то ще „з умовним припиненням виконання кари“.

— **Сліпа Теміда.** 6 літ тому львівський суд засудив на смерть парубка Амадовича із села Полянки, львів. повіту, за те, що застрілив господаря Гринька Стеця, викликавши його на двір у ночі. Амадовича розстріляли. Підставою до його обвинувачення було те, що він мав роман з жінкою Стеця. Тепер показується, що вбивниками були два інші парубки: Галамай і Райтер, з яких один признався до злочину перед кількома товаришами довірочно, певний, що правда похоронена на віки разом із Амадовичем. Зразковий приклад, як судді можуть помилятись у справах, які видаються їм безсумнівно ясні. Цікаво, чи родина невинно розстріляного одержить бодай відшкодування.

— **Крадуть і граблять.** У Бельську, в філії львівського Т-ва обезпечень від випадків, її управитель Бегонь 3 роки систематично переносив гроші з каси до власної кишені. Втрата більш 100.000. Кого як кого, але себе обезпечував цей директор солідно. Пів міліона золотих покрали також у тамошній рафінерії. Біля Жовтанець, жовківського повіту, чотирьох озброєних бандитів напали на хату одного господаря і забрали 146 золотих, срібло та харчі.

— **Повчаюче явище.** Порівняна статистика фреквенції вищих шкіл у Польщі каже, що загально фреквенція в них паде в останніх роках. Причиною в першій мірі високі кошти навчання, яке тільки теоретично на папері конституції називається безплатним, далі: не дуже обіцюючі вигляди після скінчення студій. Зрештою в Польщі і так за богато студентів: 35 тисяч.

— **Бюрократична ідея.** Скарбова палата у Львові одержала з міністерства скарбу розпорядок зробити відписи та переклади метрик, шкільних свідоцтв і військових посвідок усіх урядовців, їх жінок і дітей. Ці документи будуть переховувати у бюрах скарбової палати.

— **З жіночих рекордів.** У Відні зростає постійно число лікарок; за один рік з 326 стало їх 383. Природно, що до зрівнання з числом лікарів ще їм далеко; покищо є їх 10 проц. Коли в Відні припадає один лікар на 20 мущин, то одна лікарка припадає на 2500 осіб жіночого пола. У найближчих днях Відень матиме 400-у лікарку.

— **Небезпека щастя.** На Мадярщині у місті Рааб трапився цікавий випадок божевілля: малий митний урядовець Горват, вигравши на льотерії 3 і пів міліярда корон, збожеволів із радощів.

— **Шахові змагання** в Ню-Йорку між 6 „тузами“ за першенство скінчились після 16-ої черги так: Капаблянка 12 пунктів, Альохін 8 і пів. Нємцовіч і Відмар по 8, Шпільман 6 і пів, Маршаль 5. Вже з дотеперішнього ходу гри ясно, що Капаблянка вийде переможцем. Він виявив увесь час незвичайне богацтво фантазії та осліплюючих комбінацій.

— **Сучасні рекорди.** Еспанська підводна лодка була підчас маневрів під водою 72 години. Є це рекорд плавби під водою.—106 годин штучно піддержували віддих бідному американському робітникові в шпиталі міста Івентсона, що 15 хвилин змінялись при його ліжку два товариші, що хотіли продовжити його життя — Але ці два рекорди (як усі вчорашні) бліднуть перед „чудом“, яке показує в Берліні, у цирку Гагенбека, еспанець Уго Цаккіні, званий „живим гарматним (або гранатним) чоловіком“. Він збудував разом із своїм братом гармату 7 м. довжини, 60 сотнарів ваги і 50 цм. у промірі гирла, куди влізає Уго. Гармату вистрілюють і Уго вилітає з неї на просторі 35 метрів у повітря, серед хмари диму, падаючи на землю здоровий. Він має 28 літ, є Перувійцем, був колись „ковбоєм“ і акробатом; зломавши собі ногу лежав у шпиталі 11 місяців і тоді придумав цю гармату, з якою обїхав Сирію, Палестину, Єгипет, Португалію та Еспанію. Мрія Мюнхавзена здійснена! Ще одно: „гарматний молодець“ нежонатий і шукає жінки. Мабуть кожна лякається, щоби він колись її не хотів набити... у гармату.

— **Війна з мілітаризмом у дітей.** „Ліга жіночої діяльности“, яка обєднує 19 пацифістичних організацій, почала війну з олов'яними жовнірами. Шоломи, рушниці, та олов'яні жовніри вщіплюють дітям дух мілітаризму. Ліга вислала до всіх фабрикантів забавок відозву, з проханням перестати фабрикувати таку отруту, а готових жовнірів переробити на ловців і диких звірів, урядовців, поліцаїв. Один із фабрикантів відповів, що виробляє те, чого хочуть його клієнти. А скільки родичів в Европі уявляє собі, що патріотизм є найтісніше звязаний з рушницею, шоломом і гарматою!

— **Світова всячина.** Університет у Лювен святкуватиме в червні 500-ліття своїх заснови; у 1914 р. його в частині спалили німці.— В Америці (зовсім так само як у Львові) продовжується епідемія самогубств. — Бувший провідник соціялістів у Старогарді, Юргенс, звільнений берлінським судом від обвинувачення, що обікрав власну хату, почав процес з домаганням відшкодування за 13 міс. невинної слідчої вязниці.— Міську раду в Будапешті мають розвязати по причині зловживань на 40 міліярдів корон при будові міських домів.— В Атенах скінчився страйк купців, що протестували проти закону про примусовий наєм і високих податків. — У народніх віденських школах ствердили чахотку у 40 до 50 проц. дітей.— У боротьбі в Мексику між повстанцями і державними військами впало 42 революціонерів і 6 жовнірів уряду. — У Сан-Паольо застрілив американського консуля якийсь панок, якому він відмовив позички.—У міжнародніх наколесних перегонах у Ню-Йорку виграли: італієць Джорджеті і австрієць Мак Намара. — Англійський денник „Дейлі Телеграф“ розписав підписку для трьох французенок-селянок, які скривали з себе підчас війни перед німцями англійських жовнірів; підписка принесла покищо 250.000 долярів.

— **„Свобода“ ч. 12** містить: На чисту воду. З надмірної любови. Теревені про „угоду“ УНДО. Воєнні поголоски. У відповідь скоробрешенкам. Організаційний рух. Чергова невдача. На позиції. Зміни в Харкові. Восьмилітній рахунок зисків і страт. Гайворония кряче. Урядова нагінка на українство. Що чувати у світі. Новинки. Голоси читачів. Хто заслужився для „Свободи“. Дописи з краю.

— **Михайло Голинський** виступить в опері „Кармен“ на сцені львівського міського театру не в неділю, як було подано вчора, а в понеділок, 21. березня. Буде співати партію Хозе.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Станиславів. *(Просвітно-кооперативний курс і його значіння).* Заходами філії „Просвіти“ в Станиславові зорганізовано пятитижневий просвітно-кооперативний курс, який тревав без перерви від 1. лютого до 6. березня 1927 р. До зорганізування курсу причинився чимало Повітовий Союз Кооператив. Сам курс попередила повітова анкета (23. січня), яка мала з одного боку дати змогу філії „Просвіти“ зазнайомитися з поглядом села на справу уладження просвітного курсу, а з другого боку дати спроможність читальням поставити свої домагання, висказати побажання і послужити вказівками. Анкета увінчалася успіхом. Усі учасники анкети висказалися за уладженням такого курсу. На курс зголосилося 57 учасників, у тому 49 мущин і 8 жінок. Зі станиславівського повіту 49, товмацького 7 і надвірнянського 1. Слухачі були у віці від 17 до 42 літ. На 42 читалень станиславівського округа 20 читалень вислало своїх людей на курс. Правильно науку на курсі, значить — цілих пять тижнів — скінчило 38 слухачів. На протязі 5 тижнів відпали майже всі слухачі з передмість Станиславова, трьох з Добрівлян і 1 з Колодіївки. Слухачі з віддалених громад були приміщені в підміських селах. Кількох доїздило залізницею. На неділю та свята розїздилися всі домів по біля й харчі. Наука на курсі відбувалася кожного дня від 3-ої до 8-ої години. Кожна лекція тревала 30 хвилин, а дальших 15 хвилин зуживано на повторення та провірення, чи учасники курсу все як слід зрозуміли і спамятали. На курсі викладано: права української мови, устрій держави, історію України, географію України, драматичну поезію, народню поезію, зразки епічної і ліричної поезії, організацію читальняного життя, техніку грімкого читання, організацію аматорських гуртків (завдання режісера, техніка актора, характеризація), бібліотекознавство, методику ведення курсу для неграмотних, гігієну, початкові відомости з ветеринарії, історію кооперації, товарознавство, торговлю і векслі, купецькі рахунки, кооперативне й читальняне законодавство, кооперативне книго- й діловодство і молочарство. При курсі засновано фіктивну кооперативу та читальню для практичних вправ. Переведено установчі і загальні збори читальні, вправи грімкого читання, засновано діточу секцію (вона уладила Шевченківську вечірку), засновано жіночу секцію та переведено вправи з усіх ділянок читальняного життя. Побіч читальні засновано театральний гурток курсантів (підготовив комедію Ів. Франка „Учитель“). В аматорському гуртку переводжено способи характеризації і викладано про дикцію, мімопластику. Поза годинами курсу ведено бібліотечні вправи у філіяльній бібліотеці. При науці молочарства переводжено рівнож практичні вправи в Маслосоюзі. Всі учителі подавали науку безплатно. Курсанти не складали ніяких оплат. Підручники до науки, шкільні прибори та друки до книговодства купували самі курсанти. Курсантам, які відбули науку на протязі 5 тижнів, видано свідоцтва, на основі яких вони мають право працювати в читальні і в кооперативі 1. ступня. На закінчення курсу відограли курсанти комедію „Учитель“. Вийшла вона дійсно дуже гарно й курсанти були дуже вдоволені. На прощання висказали бажання, щоби при філії зорганізовано постійний селянський театральний гурток. Слід підчеркнути, що курсанти уявляли собою дуже добрий матеріял. До науки прикладалися з надзвичайною пильністю і витревалістю. Для приміру нехай вільно буде нам навести те, що деякі курсанти з сіл, які лежать на лінії Станиславів-Галич, вижидали на свій поїзд щоденно до 2. години вночі. Тут дійсно треба подивляти велику дозу витревалости та охоти до науки, на яку певно не здобулося би богато наших інтелігентів. Курсанти з жалем покидали курс. Якби не недалекі весняні роботи, були би безумовно домагалися продовження курсу. А у всьому незаперечна заслуга виділу філії, а зокрема й тих, які не жаліли ні труду ні часу на виклади поодиноких предметів. Це дійсно просвітно-виховна робота.

Лука коло Самбора. *(Чим займаються, а чим не займаються шкільні інспектори?)* Член Президії Українського Національно-Демократичного Обєднання п. сенатор Черкавський у своїй промові в сенаті дня 2. березня ц. р. влучно сказав, що в Польщі „у відношенні до українців обовязує одинокий збірник писаних і неписаних законів під назвою „*Widzimisię*“. Що так на ділі є, доказують теж „похождення“ шкільного повітового інспектора в Самборі. Хоча XIII. і XX. статті конкордату постановляють, що тільки Ординаріят має право уповажняти та звільняти пароха від уділювання науки релігії в сільській школі, то цей панок письмом з дня 19. лютого ц. р. ч. 3931/27 до о. Юліяна Татомира в Луці „просить, щоб о. парох заперестав уділювати науки релігії в тамошній народній школі“. Може би шкільна влада повчила того пана, що він повинен радше занятися ближче особою управительки школи в Луці, п. Шліхтінгер, а саме, що не належить щадити дров для власного вжитку, а натомість не опалювати кляси так, що діти на першім році науки закутані в хустках і плащах дрожали зі зимна. І тут саме було би вдячне поле до роботи шкільного інспектора, тимбільше, що кажуть, що дитина з простуди померла! Пані Шліхтінгер до того займається не своїми справами і заказує дітям ходити на відчити, уладжувані місцевим Кружком „Рідної Школи“, а навіть за участь у відчитах бє! Чи це педагогічно і чи п. Шліхтінгер взагалі має на це право? Може би шкільна влада дала на це прилюдну відповідь?

С. Правдолуцький.

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада УНДО в Комарні.

Щоб поглибити нац.-політичну роботу в Комарнянщині і перевибрати Повітовий Народній Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання, відбулася дня 27. лютого ц. р. довірочна нарада при участи 48 представників тієї партійної округи. Збори отворив голова Повітової Організації, гром. *Тершаковець Гриць*, що склав звіт з дотеперішньої діяльности. У своїй промові представив зібраним заходи всього, тільки з назви „українського“, протинаціонального табору, в першу чергу комуністів і сельробів, щоб розбити нашу національну силу, Українське Національно-Демократичне Обєднання, вказуючи на наглядні приміри їхньої шкідницької роботи в повіті. Про політичне положення українського народу дуже приступно й цікаво говорив п. *Осип Угриско*, канд. адв. з Комарна. В дискусії всі бесідники пятнували з обуренням руїнницьку роботу т. зв. „лівих“, не так давно ще фанатичних москвофілів-ренегатів, що з тактичних оглядів тепер підмазалися підступно до українців. Після того звіт одобрено одноголосно й висказано повне довіря дотеперішньому голові і повіт. парт. управі. Принято теж одноголосно резолюції, згідні змістом з резолюціями останнього Народнього Зїзду 1926 року. У відповідь на провокаційні погрози наших комуністів і сельробів, що вони будуть розбивати наші віча, порішено пригадати цим панкам, що ломака має два кінці і що небезпечно гратися з гнівом народу. Відтак вибрано новий Окружний Комітет, зложений з гром. Тершаківця Гриця як голови, гром. Угриска Осипа як його заступника, гром. Іваськевича Івана як секретаря та з сімох членів. По цілій окрузі будуть скликувані часті районові довірочні збори зараз по весняних рільних роботах. Бадьорий настрій, який окопляював учасників наради, як також склад нової партійної управи дає запоруку, що небавком і в нас нездорова атмосфера прочиститься і т. зв. „ліві“ підуть з нашої Комарнянщини куди інде „людей дурити“.

Ілько Реняк.

Стрийський процес.

Розправа проти 43 робітників.

Стрий, 16. березня 1927.

Перед звичайним карним трибуналом окр. суду в Стрию зачалася дня 15. березня 1927 карна розправа проти 43 робітників, обвинувачених за насильство з § 283 і 284 к. з. і провини з § 87 к. зак. (збіговисько). Притоку до тої справи дала подія з 31. березня 1926, що мала місце в старостві в Стрию, коли то поліція вжила проти демонструючої товпи пальби

тої зброї; а наслідки тої стрілянини були такі страшні, що від куль згинуло 11 людей і було кільканадцять тяжче і лекше ранених. Убиті, ранені й обвинувачені — самі робітники, бо того дня товпа безробітних в числі около 200 людей прийшла була до старости з домаганням праці або запомоги, на що поліція відповіла сальвами.

Акт обвинувачення каже, що часть тих безробітних вдерлася, не зважаючи на кордон поліції — силою до середини будинку староства і там нібито допускалася насильства над заступником старости Згодою (*Zgoda*), розваливши двері до бюра. Коли безробітні, виперті поліцією на коридор, не хотіли вступитися, поліція почала стріляти до товпи з віддалення 4—5 кроків; наслідок був такий, що кількох безробітних увало трупом на місці, а деякі вибігли ще на вулицю і там упали з віднесених ран: кількох робітників померло відтак від ран до кількох днів у шпиталі.

Ця страшна подія спричинила перенесення старости й заступника старости (референдаря) Згоди, а також тимчасову суспензію підкомісаря поліції Лазаревича.

Після переведення коротких доходжень Лазаревича приверпено назад до уряду і він навіть в якийсь час потім аванзував на комісаря поліції, значить — оправдано приказ стріляння, виданий Лазаревичем. Пізніше і прокуратура застановила дальші доходження, ведені судом проти органів поліції.

Безпосередньо по тій події поліція арештувала кількадесять робітників; вони пересиділи у слідчім арешті від 1 до 8 тижнів і остаточно прокуратура виступила з обвинуваченням 43 людей. Всі відповідають тепер з вільної ноги.

Між обвинуваченими є 22 українці, 18 поляків і 3 жидів — всіх 33 мущин і 10 жінок. Трибуналові проводить радник (окр. судля) Лопушанський, як вотанти сидять рр. Шулякевич, Байорський і як судля резервовий р. Ерденберґер. Кінець розправи передбачується за яких 14 днів. Як оборонці виступали в першім дні розправи д-р Аксер зі Львова, д-р Гарасимів, д-р Гавсман і д-р Вандель зі Стрия, а дня 16/3 ц. р. приїхав ще адв. Гонігвіль з Варшави. Прокуратуру заступає п. Шехович.

В першім дні розправи, коли виявилося, що 3 з обвинувачених не явилося, суд по полагодженні кількох формальних, для самої справи неважних внесків прокуратора й оборони — відложив справу на 16/3 ц. р.

В тім другім дні розправи перед відчитанням акту обвинувачення д-р Гарасимів виступив з докладно умотивованим внеском, щоби предсідник постарався про переведення акту обвинувачення на мову українську, що предсідник полагодив у той спосіб, що прирік виясняти обвинуваченим, які того зажадають, уступи для них незрозумілі — „по руськи". Потім відчитано обширний акт обвинувачення, списаний машиновим письмом на 37 сторонах звичайного аркушевого формату і приступлено до переслухання обвинувачених.

Перший був слуханий Людвик Соколовський, гр.-кат., жонатий заробник.

В тім другім дні розправи переслухано тільки 5 обвинувачених і в год. 15·30 відложено розправу до найблизшого дня.

Зазначую ще, що в першім дні розправи коло 11. год. передполуднем явилися в поході перед судом робітники в силі до 150 душ, відспівали „Червоний Прапор" і через делегацію зажадали від предсідника увільнення всіх обвинувачених.

При кінці слід іще зазначити, що справа для обвинувачених взяла некорисний оборот з хвилею, як застановлено слідство проти поліції, бо свідками виступає тепер мужва поліції, що сама стріляла. А власне в справі самій ходитиме про те, чи були ці виступи робітників аж такі небезпечні, що поліція мусіла, як вона тепер каже, вжити проти них крісів і револьверів.

P. S. — В другім дні розправи поставив д-р Гарасимів умотивований правничо і піддержаний цілою лавою оборони внесок, щоб суд узнав себе для справи некомпетентним і справу передав судові присяжних. Суд по нараді застеріг собі рішення на пізніше — після провірення фактичного стану.

З судової салі.

§ 19.

В дні 15. березня ц. р. відбулася перед повітовим карним судом с. III. у Львові в наслідок обвинувачення Гриця Тершаківця, б. соймового посла, розправа проти Степана Терлецького, відповідального редактора „Громадського Голосу", органу радикальної партії у Львові, з причини непоміщення тим органом спростування на поміщену в 4 числі „Громадського Голосу" статтю під наголовком „Скандал". Приватного обвинителя Гриця Тершаківця заступав адвокат д-р Олександер Марітчак.

Після переведеної розправи суд узнав Степана Терлецького винним проступку з §§ 19, згл. 21 пресового закону з 15/10. 1868 і засудив його на 24 години арешту з заміною на гривну в квоті 10 золотих та на поношення коштів карного поступування. Одночасно суд припинив видавання „Громадського Голосу" аж до часу поміщення спростування. Обвинувачений вніс відклик проти засуду, який одначе не здержує завішення часопису до хвилі поміщення спростування п. Тершаківця. — Чергове число „Громадського Голосу" по розправі вже появилося і принесло спростування п. Гр. Тершаківця.

Літературний куток.

— Українська Академія Наук видає новий повний збірник творів Шевченка, під редакцією Єфремова.

— 75-літні роковини смерти Гоголя святкували в Москві при співучасти письменників, акторів і журналістів. Один із часописів дає при цій нагоді кілька цікавих подробиць про „повітову школу" в Полтаві, де вчився Гоголь. Вона сильно знищена підчас революції. Лавку, на якій сидів Гоголь, знищила гарматня куля. У шкільнім деннику з 1818 р. у рубриці „успіхи" поруч прізвища „Гоголь-Яновський" написано лаконічно: „тупий, похмурий". Рідна хата Гоголя в Янівщині — порожна, нехоронена. 65-літня сестрінниця Гоголя, що живе ще в Полтаві, Марія Олександрівна Бикова, передала недавно полтавському державному музеєві ріжні предмети, що були власністю письменника: годинник Пушкина, який Гоголь дістав від Жуковського, закордонний пашпорт, конторку, на якій Гоголь написав „Мертві душі", ікону, циліндр, портрет Гоголя кисти Мюллера, альбоми з власноручними рисунками, листи письменника до мами та сестер.

— Станислав Пшибишевський написав нову драму „Местник". З нагоди успіху песи союз драматичних письменників у Варшаві видав бенкет.

— В архиві прилюдної бібліотеки в Москві найдено 200 зовсім нових листів ріжних письменників: Достоєвського, Толстого, Ґончарова, Аксакова, Ґаршіна.

— Польські письменники приймали у Варшаві з великими почестями одного з найбільших сучасних німецьких письменників Томаса Манна, який приїхав туди для нав'язання чисто культурних взаємин між робітниками пера. Манн їздив недавно з цією самою метою в Париж. Пригадуємо заголовки його творів: *Der kleine Herr Friedmann*", новелі. „*Tristan*", новелі. „*Tonio Kröger*", новеля. „*Buddenbrooks*", повість. „*Florenza*", драмат. „*Königliche Hocheit*", повість. „*Tod in Venedig*", новеля. „*Betrachtung eines Unpolitischen*". *Der Zauberberg*", повість. „*Pariser Rechenschaft*".

— Париський професор Борді найшов у „Національній Бібліотеці" рукопис невідомого твору відомого середновічного фільософа Вільгельма Оккема „Трактат про принціпи теольогії".

‡ Посмертні згадки.

о. Стефан Кишик, парох-ювилят в Опаці, помер дня 4. березня 1927 в 79. році життя і 52. р. священства. В покійнім стратила громада Опака не лише довголітнього, примірного й ревного священика, але й свого дорадника і батька. Він був усім для всіх; без помочі і доброї поради ніхто не відійшов з його хати. Хоч життя його плило серед безнастанніх ударів, Покійний умів завсіди заховати рівновагу духа та погідний вираз лиця. Тревалими слідами його праці є дві гарні церкви та будинок читальні „Просвіти". — В. И. П.!

о. Михайло Студинський, парох Бовшева і вислужений галицький декан, помер дня 2. березня ц. р. — В. И. П.!

Оповістки.

Репертуар Нового Українського Театру:

Яворів:
пятниця 18. III. Запорожець за Дунаєм

Немирів:
субота 19. III. Маруся Богуславка
неділя 20. III. Вій

Театр виїздить на один місяць в турне по Любельщині. Пізніше завітає до Львова з новим репертуаром як Андреєва „Сім повішених" і інші.

Відчит проф. Ів. Свєнціцкого п. н.: „Розвиток письменства і мистецтва на Україні до XVIII. в." — відбудеться в неділю 20. березня в 6. год. вечером в салі „Української Бесіди" у Львові, при вул. Рутовського 22/І. Вступ за добровільними датками. 2—2

З Союза Українських Адвокатів. Дня 19. березня ц. р. в суботу в салі „Українська Бесіда" о год. 10. рано відбудуться Ширші Сходини членів Союза Українських Адвокатів: Порядок дня: 1) Запомоговий фонд — реф. д-р А. Говикович. 2) Передтермінове звільнення вязнів з тюрми розп. Презид. Р(П) — реф. д-р М. Волошин. По рефератах та евентуальній дискусії над ними відбудеться чергове засідання виділу С.У.А. зі звичайним денним порядком. — За Виділ Союза Українських Адвокатів: д-р Лев Ганкевич вр. голова, д-р Е. Щуровський вр. секретар. 1—1

Відчит про Дністер д-ра Юрія Морачевського заходом Т-ва „Плай" відбудеться в неділю 20. березня в год. 5. пополудни в салі „Бесіди", Рутовського ч. 22. І. пов.

Пригадка. Загальні Збори Кооперативи „Українське Народне Мистецтво" („Нова Хата") відбудуться в суботу, дня 19. березня ц. р. о год. 4·30 попол. в салі „Бесіди", Рутовського 22/І. 1691 1—2

На „Рідну Школу" зложили: Всч. о. Нестор Величковський, парох в Базари квоту 20 зол. замісць вінців на могили бл. п. Ірини з Левицьких Боднарової і Камілі з Пауків Білинської. — Кружок „Рідної Школи" в Турці 58 зол. як чистий дохід з вечерниць, уладжених Кружком 20. II. ц. р. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

Заходом Марійського Товариства Пань під покровом Пр. Діви Непорочно Зачатої відбудуться Реколекції для Пань в Семинарицькій церкві у Львові при вул. Коперника ч. 36. В днях 28. (понеділок), 29., 30., 31. березня і 1. квітня ц. р. Початок кождого дня о 5. год. пополудни. 2-го квітня (субота) о год. 3·30 попол. Сповідь. 3. квітня (неділя) о 8. рано Торжественна Служба Божа. 1751 1—2

Інжінери свідомі меліорації можуть знайти приміщення. Ближчі відомости подає Українське Технічне Товариство, Львів, Ринок 10.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи" розписує конкурс до 31-го березня ц. р. на бухгальтерійного помічника, вимагані фахові відомости евентуально іспит бухгальтерії, та на організатора (доброго бесідника, сильного в концепті), який має мати найменше середню освіту і відповідну організаційну працю в українських установах. Зголошуватися писемно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. Ринок 10./ІІ. 1748 1—3

III. Звичайні Загальні Збори

Товариства опіки над українськими еміґрантами у Львові відбудуться в середу 30. ц. м. о год. 5-ій попол. в льокалі Кооперативного Банку „Земля" у Львові, Ринок 43 з слідуючим денним порядком:

1. Отворення Зборів.
2. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів.
3. Звіт секретаря д-ра Володимира Бачинського з діяльности секретаріяту Т-ва.
4. Звіт касієра.
5. Звіт Ревізійної Комісії.
6. Вибір 5-ох членів Управи, 2-ох заступників і Ревіз. Комісії.
7. Внесення і запити членів.
8. Звіт д-ра Володимира Бачинського з діяльности Державної Еміґраційної Ради.
9. Реферат д-ра Володимира Бачинського: Проблема еміґрації і завдання нашої еміґраційної політики.

За Управу Товариства:
М. Заячківський вр. голова. д-р В. Бачинський вр. секретар.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.